

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В. В. ДОКУЧАЄВА**

Кафедра статистики і економічного аналізу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Р. ШЕЛУДЬКО

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПП 9 «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Рівень вищої освіти – початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма – «Економіка»

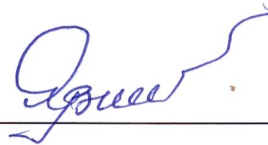
Факультет – менеджменту і економіки

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Герасименко Ю.С. – к.е.н., доцент кафедри статистики і економічного аналізу

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри статистики і економічного аналізу.

Протокол № 14 від «30» *серпня* 2020 р.

Завідувач кафедри статистики і економічного аналізу, доцент, к.е.н.

В. ЯРОВА

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки.

Протокол № 2 від «27» серпня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії факультету менеджменту і економіки, к.е.н., доцент

Ю. ФІЛІМОНОВ

Опис навчальної дисципліни

Показники	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>051</u> <u>«Економіка»</u> Освітньо – професійна програма <u>«Економіка»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2021-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <i>реферат</i> <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній рівень – <u>початковий рівень</u> <u>(короткий цикл)</u> <u>вищої освіти</u>	Лекції	
		10 год.	-
		Практичні, семінарські	
		10 год.	-
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
		70 год.	-
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 **Метою** економічного аналізу є вивчення наслідків діяльності всіх підприємств і господарських установ, визначення впливу факторів на їх відхилення для виявлення недоліків і резервів, а також розробка заходів, спрямованих на відновлення і збільшення обсягів виробництва та реалізації, підвищення ефективності та стабільності їхньої роботи

1.2. Основне **завдання** дисципліни «Економічний аналіз» полягає в постійному контролі за ходом виконання завдань, поставлених перед кожним виробничим підрозділом та підприємством у цілому.

У процесі аналізу виявляють фактори, які позитивно чи негативно впливають на досягнення поставленої мети, зіставляють одержані результати з показниками передових господарств, розробляють заходи щодо впровадження їх досягнень.

Важливим завданням економічного аналізу є оцінка результатів господарської діяльності підприємств та їх підрозділів, контроль за виконанням внутрішньогосподарських і комерційних завдань, правильним застосуванням моральних і матеріальних стимулів відповідно до кінцевих результатів.

У процесі аналізу з'ясовують, яких заходів було вжито для подальшого зміцнення комерційного та внутрішньогосподарського розрахунку, які економічні важелі використані для цього.

Економічний аналіз повинен сприяти підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, який значною мірою залежить від впровадження досягнень науки, техніки, передового досвіду, подальшого розвитку спеціалізації та агропромислової інтеграції, а також від використання внутрішньовиробничих резервів

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати :

науково-методичні основи та методи економічного аналізу, вірно трактувати економічний зміст інформаційних джерел, вивчити принципи і види економічного аналізу, метод і методіку економічного аналізу, факторний аналіз, способи і методи виміру впливу факторів в детермінованому аналізі.

вміти:

застосувати отримані теоретичні знання з виконання економічного аналізу суб'єктів господарювання у подальшому вивченні економічних дисциплін, а також у практичній діяльності. Цьому сприятиме виконання практичних завдань, що допоможе відпрацювати навички відносно вибору показників і напрямків економічного аналізу, побудов аналітичних моделей і розрахунку впливу чинників, уміння на основі одержаних даних зробити кваліфіковані пояснення і відповідні висновки щодо стану і розвитку суб'єктів господарювання.

в) володіти навичками:

прогнозування економічних результатів діяльності підприємства; розрахунку та аналізу основних економічних показників роботи підприємств та організацій; використання результатів аналізу господарської

діяльності в процесі управління підприємством.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетенцій:

розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;

уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції;

використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку;

уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов;

застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності;

використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у сфері економіки суб'єктів господарювання або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів сучасної економічної науки і характеризується певною невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Програмні компетентності:

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.

ЗК 7. Здатність працювати в команді та генерувати нові ідеї.

ЗК 8. Знання та розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи економічних законів та здатність діяти на їх основі.

спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань у сфері економіки підприємства.

СК 3. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння рівня фактичного та потенційно можливого технологічного розвитку галузі та його вплив на діяльність підприємства;

СК 6. Здатність виконувати економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні виробничих підрозділів підприємства.

СК 9. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 11 Здатність аналізувати фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, використовуючи дані звітності, комп'ютерну техніку та статистичні методи обробки інформації.

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методику визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 13. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати фактичні та планові показники їх діяльності з використанням математичного інструментарію.

Міждисциплінарні зв'язки: викладається після вивчення дисциплін статистика, економіка та нормування праці, політекономія та передуює вивченню таких дисциплін – інвестування, основи маркетингу та інші.

3. Програма навчальної дисципліни

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РОЗМІРУ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Предмет, значення і завдання організації та методики економічного аналізу.

1. Теоретичні основи економічного аналізу.
2. Предмет і об'єкт економічного аналізу.
3. Зміст і завдання економічного аналізу, його функції.
4. Роль економічного аналізу в управлінні виробництвом і підвищення його ефективності.

Тема 2. Аналіз показників розміру, спеціалізації та ефективності виробництва.

1. Аналіз показників розміру сільськогосподарських підприємств.
2. Аналіз спеціалізації (галузевої структури) підприємства.
3. Аналіз інтенсивності виробництва.

Тема 3. Аналіз стану ринку, попиту та можливостей підприємства.

1. Зміст, завдання та джерела аналізу стану ринку.
2. Оцінка ринкових можливостей підприємства.
3. Аналіз конкурентоспроможності продукції.
4. Точка беззбитковості.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 4. Аналіз витрат на виробництво продукції.

1. Завдання, джерела аналізу витрат.
2. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції.
3. Факторний аналіз собівартості продукції.

4. Аналіз собівартості та статтями та елементами витрат.

Тема 5. Аналіз ефективності використання активів.

1. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.
2. Аналіз оборотності оборотних активів.
3. Систематизація факторів в економічному аналізі.
4. Аналіз ефективності використання активів.

Тема 6. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств

1. Аналіз суми прибутку за видами реалізованої продукції.
2. Аналіз суми виручки від реалізації продукції.
3. Аналіз рівня рентабельності підприємства.

Тема 7. Аналіз фінансового стану підприємства.

1. Зміст, мета і завдання аналізу фінансового стану.
2. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
3. Аналіз ліквідності та платоспроможності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Аналіз показників розміру та можливостей підприємства												
Тема 1. Предмет, значення і завдання організації та методики економічного аналізу	12	2	2	-	-	8						
Тема 2. Аналіз показників розміру, спеціалізації та ефективності виробництва	12	2	2	-	-	8						
Тема 3. Аналіз стану ринку, попиту та можливостей підприємства	12	2	2	-	-	8						
Разом за змістовним модулем 1	36	6	6	-	-	24						
Змістовий модуль 2. Аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємства												
Тема 4. Аналіз витрат на виробництво продукції	12	2	2	-	-	10						
Тема 5. Аналіз ефективності використання активів	12	2	2	-	-	12						
Тема 6. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств	16	-	-	-	-	12						
Тема 7. Аналіз фінансового стану підприємства	14	-	-	-	-	12						
Разом за змістовним модулем 2	54	4	4	0	0	46						
<i>Істит</i>												
Усього годин	90	10	10	0	0	70						

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів аналітичної роботи, а саме розрахунків економічних показників, оцінки впливу факторів на них, пошуку резервів.

У процесі проведення практичного заняття здобувачі самостійно або у малих групах вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставлянням відповідної оцінки залежно від результатів виконаної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, значення і завдання організації та методики економічного аналізу	2
2	Аналіз показників розміру, спеціалізації та ефективності виробництва	2
3	Аналіз стану ринку, попиту та можливостей підприємства	2
4	Аналіз витрат на виробництво продукції	2
5	Аналіз ефективності використання активів	2
6	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств	-
7	Аналіз фінансового стану підприємства	-
	Разом	10

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні роботи за курсом «Економічний аналіз» не передбачаються.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, значення і завдання організації та методики економічного аналізу	8
2	Аналіз показників розміру, спеціалізації та ефективності виробництва	8
3	Аналіз стану ринку, попиту та можливостей підприємства	8
4	Види прийомів обробки інформації. Прийоми порівняння. Абсолютні, відносні і середні величини. Прийом аналітичних групувань. Графічний спосіб дослідження.	10
5	Аналіз ефективності використання активів	12
6	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств	12
7	Аналіз фінансового стану підприємства	12
	Разом	70

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувача навчального, навчально-дослідницького характеру, яка використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням заліку.

Здобувач повинен підготувати реферат чи (та) тези доповідей з однієї з тем (питань), які нижче наведені, або самостійно визначитися з темою, за погодженням з викладачем. Окремі реферати можуть бути використані для доповіді на науковому гуртку кафедри.

Структура індивідуального науково-дослідного завдання повинна включати: вступ, загальну частину, окремі розділи і висновки, а також перелік опрацьованої (використаної) літератури, взятої із рекомендованого списку літератури, абонементу бібліотеки, журналів, газет та Інтернету.

9. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – мовні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); наочні – (ілюстрація, демонстрація, презентація), практичні (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

10. Методи контролю

Контроль успішності є невід'ємною складовою педагогічного процесу та формою зворотного зв'язку. Система контролю з курсу «Економічний аналіз» передбачає такі форми контролю: поточний, періодичний (проміжний) і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі:

- опитування під час лекції на розуміння її суті, а також опитування на практичних заняттях щодо засвоєння матеріалу;
- навчальні дискусії;
- вирішення проблемних і ситуаційних завдань.

Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення контрольних (модульних) робіт. При оцінці контрольних (модульних) робіт береться до уваги як загальний рівень теоретичних знань, так і практичні навички, набуті студентам під час вивчення певних тем.

Підсумковий контроль відбувається у формі іспиту. Головною метою підсумкового контролю є визначення рівня підготовки студента з дисципліни «Економічний аналіз» за допомогою спеціально підготовлених завдань.

Контроль успішності по якості навчання здійснюється з використанням системи оцінювання з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота								Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10		

Теми змістовного модуля 1 – T1-T4. Теми змістовного модуля 2 – T4-T8

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		<u>для екзамену</u>	<u>для заліку</u>
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D		
60-65	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Оцінка „відмінно” (ECTS – A) виставляється студенту, який виконав в установлені терміни завдання, передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи на високому методичному рівні, оформлені згідно вимог і володіє методикою їх виконання, а також при відповіді на передбачені змістовим модулем (темою) контрольні питання (тести) викладачеві, виявив успішні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбаченої на рівні творчого використання.

Оцінка „добре” (ECTS – B, C) виставляється студенту, якщо він виконав в установлені терміни завдання передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи на високому методичному рівні, оформлені згідно вимог і володіє методикою їх виконання, а також при відповіді викладачеві на передбачені змістовими модулями (темами) контрольні питання (тести) виявив повні знання програмного матеріалу, показав володіння практичними вміннями та навичками, але допустив окремі несуттєві помилки, які не мають принципового значення.

Оцінка „задовільно” (ECTS – D, E) виставляється студенту, якщо він виконав в установлені терміни завдання передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи на достатньому методичному рівні, оформлені згідно вимог і володіє методикою їх виконання, а також при відповіді викладачеві на передбачені змістовими модулями (темами) контрольні питання (тести) виявив повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання, у цілому справився з поставленим завданням, але при цьому окремими вміннями та навичками володіє невпевнено, допустив незначні помилки в арифметичних розрахунках.

Оцінка „незадовільно” (ECTS – FX) виставляється студенту, який не виконав в повному обсязі в установлені терміни завдання передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи і при відповіді викладачеві на контрольні питання (тести) змістового модуля (теми) виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг провести розрахунки та ін.

Оцінка „незадовільно” (ECTS – F) виставляється студенту, який практично не виконав в установлені терміни завдання, передбачені для виконання на практичних заняттях і самостійної роботи, має значну кількість пропусків занять, не володіє теоретичним матеріалом змістового модуля (теми), необхідна значна додаткова робота (повторне вивчення програмного матеріалу).

Підсумковий контроль здійснюється по завершенні вивчення курсу. На підставі даних періодичного (проміжного) контролю з „Відомості поточного

контролю” викладач, який проводить практичні заняття заносить підсумкову оцінку поточної успішності в „Відомість підсумкового контролю”. На випадок, коли підсумкова оцінка поточної успішності задовольняє студента, то може бути виставлена підсумкова оцінка автоматично за семестр в цілому по курсу.

3. Рекомендована література

Основна

1. Баканов М.И., Мельник М.В., Мельник А.Д., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. Учебник. [5–е изд.], перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2006. 536 с.
2. Горкавий В.К. Статистика: навчальний посібник. К.: Алерта, 2012. 608 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. [3-тє вид., випр. і доп.] Рекомендовано МОН. К., 2007. 668с.
4. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Кондор, 2007. 180 с.
5. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу. Навч. посіб. Рекомендовано МОН. К., 2008. 639с.
6. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. 624 с
7. Івахненко В. М., Горбатюк М.І. Курс економічного аналізу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Вид. 3-тє, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 302 с.
8. Ковальчук Т.М. Теорія економічного аналізу: Навч.-метод. посіб. ЧНУ ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2008. 392 с.
9. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 408с.

Додаткова література

1. Кармазін В. А., Савицька О. М. Економічний аналіз: Практикум. К.: Знання, 2007. 255 с.
2. Ковальчук М.І. Економічний аналіз у сільському господарстві: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 282 с.
3. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник. К., 2008. 513 с.
4. Горланчук В.В. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства. Підручник. Миколаїв. ЧДУ ім. П. Могили. 2013. 308 с. URL:<http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/161/1/Горлачук%20В.%20В.%20Економічний%20аналіз%20господарської%20діяльності%20підприємства.pdf> (дата звернення 01.09.2019 р.)
5. Шпанковська Н.Г., Король Г.О., Ковальчук К.Ф., Костанецький В.В., Распопова Ю.О., Труш Ю.Т. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навч. посібник (за ред. проф. К.Ф.

Ковальчука). К.: Центр учбової літератури. 2012. 328 с. URL: https://cul.com.ua/preview/analiz_gosp_dijaln.pdf(дата звернення 01.09.2019 р.)

Інформаційні ресурси

1. Сервер Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення 01.09.2019 р.)
2. ЛігаБизнесИнформ. URL: www.liga.net. (дата звернення 01.09.2019 р.)
3. Державний комітет статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2019 р.)
4. Головне управління статистики в Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>(дата звернення 01.09.2019 р.)
5. Агрофінансовий портал. URL: <http://agrofin.com.ua>(дата звернення 01.09.2019 р.)